

Grenslandet AS
Helleveien 2A
0376 OSLO

Min beaivi: 17.10.2018
Min čuj.: 201700703-115, 201702928
Arkiiva: 511/611
Din beaivi: 12.05.2017
Din čuj.:

Áššemeannudeaddjit:
Mathilde Berg/Frode B. Johansen
mbe@nve.no/fbj@nve.no

Mearriduvvon čielggadanprográmma Davvi bieggafápmorusttegi gullelaš fierpmádatlaktimiin, Davvisiida ja Deanu gielddat Finnmárkkku fylkkas

Norgga čázádat- ja energiidirektoráhta (NVE) lea odne mearridan čielggadanprográmma Davvi bieggafápmorusttegi gullelaš fierpmádatlaktimiin Davvisiida ja Deanu gielddain Finnmárkkku fylkkas. NVE čujuha Grenslandet AS dieđáhusaide beaiváduvvon 12.5.2017, gulaskuddancealkámušaide áššis, čoahkkimiida ja NVE árvvoštallamiida «Čielggadanprográmma duogáš»-mildosis.

Čielggadanprográmma lea mearriduvvon suoidnemánu 1. beaivve 2017 váikkuhusčielggademiid láhkaásahusa vuodul.

Váikkuhusat bieggafápmorusttegis gullelaš infrastruktuurain, dás rájes gohčoduvvon *doaibmabidju*, galget čielggaduvot. Go fierpmádatlaktimis ja beassangeainnuin leat eanet relevánta molssaeavttut, de galgá daid čielggadit. Vai bieggafápmorusttet oázžu optimála hábmema ja buvttadeami, de lea dehálaš ahte biddjo fleksibilitehta bieggaturbiinnaid ja siskkáldasgeainnuid mállii, lohku ja detáljasajusteapmái. Čielggadeamit galget vuodđuduvvot bieggafápmorusttega huksenčovdosii mii doaibmaálggaheaddji mielas lea eanemus jáhkehahti. Vejolaš konsešuvnna oktavuodas gáibiduvvojit eavttut detáljaplána birra. Detáljaplána galgá NVE dohkkehit, ja dat galgá čájehit loahpalaš huksenčovdosa.

Čielggademiid plánemis ja čadaheamis galgá atnit vuodu NVE árvvoštallamiid *Čielggadanprográmma duogáš*-dokumeanttas ja gulaskuddancealkámušaid. Čielggadanprográmma ja *Čielggadanprográmma duogáš* gávdná dáppe: www.nve.no/vindkraft.

Fierpmádatlaktima ohcamuš energijalága vuodul galgá hábmejuvvot NVE «*Veiledet for utforming av søknad om anleggskonsesjon for kraftoverføringsanlegg*» vuodul. Fápmosirdinrusttegiida mat leat dieđihangeatnegahttit láhkaásahusa vuodul, mearrida NVE sierra čielggadanprográmma mii lea heivehuvvon ovttaskasáššái, gč. § 16, mii boahtá NVE bagadusa 7.4–7.8. kapihttaliid osiid sadjái. Čielggadanprográmma aiddostahtá váikkuhusčielggadanláhkaásahusa čielggadangáibádusaid ja konsešuvdnaohcamuša gáibádusaid energijalága vuodul, gč. NVE bagadusa mo hábmet ohcamuša. Doaibmaálggaheaddji galgá ieš čielggadit laktinjohtasiid birasváikkuhusaid, muhto go lea sáhka vuogádatteknihkalaš ja servodatekonomalaš váikkuhusain transmišuvdnafierpmádagas, de oaiivvilda NVE leat dehálažžan ahte doaibmaálggaheaddji vuordá dáinna dassái go Statnett lea čielggadan boahhteáigásaš fierpmádatovdáneami Finnmarkkus ja davviregiovnnas.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Čielggadanprográmma lea juhkkuojuvvon fáttáide, ja máinnaša sihke čuolmmaid maid galgá čalmmustahttit, ja bargovugiid maid galgá geavahit. NVE oaivvilda ahte váikkuhusčielggadeapmi man vuoddun lea dát čielggadanprográmma ovttas ohcamušain energiijalága vuodul, addá buori vuodu mearridit berre go hukset bieggafápmorusttega gullelaš fierpmádatlaktimiin.

Váikkuhusčielggadeapmi galgá sisttisoallat geinnodagaid ja rusttegiid nu go leat čilgejuvvon miessemánu 12.b. 2017 dieđáhusain. Čielggadeamit galget dasa lassin sisttisoallat molssaeavttuid ja geinnodatmuddemiid maid NVE lea aiddostahtán čielggadanprográmmas. Váikkuhusaid lasserusttegiin ja eanadatduohtademiin nugo rusttetgeainnut, deponiijat, ráhkanansajit, fápmolinnját ja transformáhtorstašuvnnat, káijat, gáddáibuktinrusttegat ja visttit, galgá čielggadit buot relevánta fáttáide mat leat čielggadanprográmmas. Váikkuhusaid galgá árvvoštallat sihke huksen- ja doaibmaáigodagas buot relevánta čielggadanfáttáin.

Jos dárbbasuvvojit lassi dieđut ja/dahje čielggadeamit váikkuhusčielggadanohcamuša meannudeami oktavuodas, de sáhtá NVE bivdit lassičielggademiid ja/dahje lassiohcamušaid.

Doaibmabijus leat rádjarašttildeaddji váikkuhusat Suoma guvlui. NVE áigu dán vuodul meannudit vejolaš ohcamuša Davvi bieggafápmorusttega birra oktan gullelaš fierpmádatlaktimiin Espoo-konvenšuvnna 3. artihkkala, norgga-suoma rádjačázádatkommišuvnna, plána- ja huksenlága § 14-4, ja váikkuhusčielggademiid lánkaásahusa § 21 vuodul. Dán vuodul lea NVE gáibidan ahte dakkár diliin go bieggafápmorusttet oktan gullelaš fierpmádatlaktimiiguin sáhtá váikkuhit Supmii ja/dahje suoma beroštumiide, de galgá dahkat relevánta čielggademiid maiddái suoma beale rájá. Go lea sáhka doaibmabijuin suoma beale rájá, de muittuha NVE doaibmaálggaheaddji ahte ferte čadahit sierra proseassaid suoma eiseválddiid ja eará beroštumiid hárrái suoma njuolggadusaid vuodul. Čoahkkáigeassu dárbbaslaš, mearkkašahti doaibmabijuin Suomas galgá ovdanbuktot čielggadanprográmma oassin árvvoštallan dihtii doaibmabiju servodatekonomiija.

NVE muittuha maiddái dan ahte sivas go fápmolinnjás Suoma guvlui lea olgoriikkačanastat, de ferte ohcat gávppašankonsešuvnna energiijalága § 4.2 vuodul, ja ferte maiddái ohcat rusttetkonsešuvnna § 3.1 vuodul. Dákkár ohcamuša galgá sáddet Oljo- ja energiijadepartementii.

Čielggadanprográmma ja «Čielggadanprográmma duogáš»-notáhta leat jorgaluvvon davvisámegillii ja suomagillii. Jus dárogiel teaksta ja jorgaluvvon teavsttat eai oktiivástit, de gusto dárogiel teaksta.

Loahpas čujuhat mii NVE bargui nationála rámmain bieggafámu várás nannámis. Dan oktavuodas lea NVE, ovttas iešgudet etáhtaiguin ja berošteddjiiguin, ráhkadahtán ođasmahtton máhttovuodu bieggafámu váikkuhusain iešgudet fáttáin. Iešgudet fágaraporttat leat min ruovttusiidduin: <https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/kunnskapsgrunnlag/>. Mii rávvet dáid raporttaid geavahit čielggadanbarggus.

Váikkuhusčielggademiid suoidnemánu 1. b. 2017 lánkaásahusa vuodul, doaibmaálggaheaddji čielggadanprográmmaevttohusa, sisabohtán gulaskuddancealkámušaid ja iežas árvvoštallamiid vuodul mearrida NVE čuovvovaš gáibádusaid váikkuhusčielggadeapmái Davvi bieggafápmorusttega hárrái oktan gullelaš fierpmádatlaktimiin:

1. Doaibmabidjočilgehus

Doaibmabiju čilgehus ja ákkastallan

- Galgá oanehaččat ákkastallat manne doaibmabidju lea välljejuvvon báikái.
- Plánaguovllu, bieggaturbiinnaid, fierpmádatlaktimiid, geainnuid, bisánansajiid, visttiid, komponeanttaid gaskarájuid areála, káijat jna. galgá nu bures go vejolaš čilget ja čájehit kárttáin.

Plánaguovllu Shape- dahje SOSI-fiillaid ja ohccojuvvon fápmolinnjáid geinnodagaid galgá sáddet NVE:i.

- Galgá oanehaččat čilget man láhkai bieggafápmorusttet árvvoštallo dálkkádatdoaibmabidjun.
- Galgá dahkat oanehis eallingeardeanalyisa bieggafápmorusttegis.
- Almmus máhtu vuodul galgá oanehaččat buohtastahttit bieggafápmobuvttadeami birasváikkuhusaid elrávdnjebuvttadeami birasváikkuhusaiguin eará odasmuvvi energiijagálduin (nugo ullifámus, bárrofámus ja čáhcefámus).

Bieggaresurssat, ekonomii ja buvttadeapmi

- Plánaguovllu bieggaresurssaid galgá duodaštit. Dán guovllu bieggamihtidemiid sturrodad ja/dahje metodihkka/modeallat mat leat meroštallon bieggaresurssa vuodđun, galgá almmuhit.
- Vurdojuvvon jahkásaš netto elrávdnjebuvttadeami galgá meroštallat, ja meroštallamiid eavttuid galgá almmuhit. Beliid mat váikkuhit buvttadeapmái, galgá árvvoštallat, dása gullet ekstremabiekkat, jieknun, turbuleansa ja eará bealit. Jos jieknun árvvoštallo jáhkehahttin, de galgá áigequovdilis detekšuvdna- ja sañadanvuogádat árvvoštallat ja daid goluid galgá almmuhit.
- Doaibmabiju einnostuvvon investerengoluid, bieggatiimmaid logu (merkenbeavttu vuodul), doaibma- ja bajásdoallangoluid evren kWh nammii ja vurdojuvvon eallináiggi galgá almmuhit.

Molssaevttuid árvvoštallan

- Almmus máhtu vuodul galgá oanehaččat čilget vurdojuvvon plánaguovllu ja lagaš guovlluid ovdáneami jos bieggafápmorusttet ii huksejuvvo (0-molssaektu).
- Galgá oanehaččat čilget leat go bieggafápmorusttega molssaevttolaš huksenčovdosat áigequovdilat. Áigequovdilis molssaevttuid váikkuhusaid galgá buohtastahttit nu guhkás go lea dárbu.
- Jos maññil árvvoštallojuvvo viiddidit/rievdadit bieggafápmorusttega, de galgá dán guovllu čájehit kárttas.

Oktavuohta eará plánaide

- Gielddalaš ja/dahje fylkkagielddalaš plánaid doaibmabidjoguovllus galgá máinnašit.
- Doaibmabiju váikkuhusaid guovlluide mat leat suodjaluvvon dahje plánejuvvon suodjaluvvot kulturमितolága, luonddušláddjivuodálága, plána- ja huksenlága vuodul, ja čázádagat mat leat suodjaluvvon Verneplan for vassdrag vuodul, galgá oanehaččat árvvoštallat. Galgá čilget mo doaibmabidju sáhtta váikkuhit suodjalanulbmilii.
- Galgá čilget eará bieggafápmorusttega dahje stuorat fápmolinnjáplánaid birra Finnmárkkus.
- Galgá čilget manlágan almmolaš ja priváhta doaibmabijut dárbbášuvvojit čadahit doaibmabiju.
- Galgá almmuhit gáibida go doaibmabidju lobiid eará almmolaš eiseválddiin go NVE.

Infrastrukturva

- Molssaevttolaš beassangeainnuid geinnodagaid galgá čilget ja čájehit kárttas.
- Turbiidnakomponenttaid áigequovdilis gáddáibuktinsajit (hápmanat), dása gullet areáladárbu ja dárbbášlaš doaibmabijut, galgá čilget ja čájehit kárttas.

- Siskkáldasgeainnuid ja eará dárbbášlaš infrastruktuurra galgá čilget ja čájehit kárttas.
- Mássáviežžama dárbbu beassangeainnu, bisánansajiid ja siskkáldasgeainnuid huksemiid oktavuodas galgá čilget ja čájehit kárttas.
- Galgá oanehaččat čilget mo fievrredeapmi mii lea čadnon doaibmabiju duohtandahkamii, lea jurddašuvvon čadahuvvot. Odđa infrastruktuurra dárbbuid fápmolinnjágeinnodagaid oktavuodas galgá govvidit ja čájehit kárttas, gč. NVE konsešuvdnaohcamuša bagadusa.
- Galgá oanehaččat čilget man láhkai guovllu sáhhtá máhcahit go konsešuvdnaáigodat nohká.

Fierpmádatlaktin

- Diedihuvvon fápmolinnjágeinnodagaid ja fierpmádatčovdosiid laktima dálá fierpmádahkii galgá čilget, árvoštallat ja čájehit kárttas. Laktinsajiid, gealddadási, johtasa sneaktagova, stivlettiippaid, čorgen- ja huksengiielddusguovllu galgá ákkastallat. Diedihuvvon čovdosiid/geinnodagaid lassin galgá čielggadit sáhhtá go Davvi bieggafápmorusttega laktinjohtasa laktit vejolaš odđa 420 kV-johtasii mii manná Leavnnjas Áttánjohkii dakko gokko dát guokte johtasa deaivvadit.
- Evttoheaddji ii sáhte dušše sihkkut molssaevttolaš fierpmádatlaktimiid čielggadanbarggus. Evttoheaddji galgá čilget árvoštallon molssaevttuid ja «čielggadit relevánta ja realisttalaš molssaevttuid», gč. váikkuhusčielggadanláhkaásahusa § 19 nuppi lađđasa. Jos evttoheaddji gávdná odđa áigequovdilis geinnodatmolssaevttuid čielggadeami oktavuodas, de galgá dáid čielggadit ja árvoštallat váikkuhusčielggadanláhkaásahusa vuodul.
- Dárbbášlaš fierpmádatlaktima investerengoluid galgá almmuhit.
- Kapasitehtadili ja doaibmabiju dárbbu badjesirdinfierpmádagas galgá čilget ja vejolaččat ohcat, dása gullet doaibmabijut maid vejolaččat ferte dahkat suoma beale rájá.
- Galgá čilget mo doaibmabidju sáhhtá váikkuhit elrávdnjeváráiduhittinsihkkarvuhtii.
- Galgá čilget mo eanet fápmobuvttadeapmi Finnmárkkus sáhhtá váikkuhit fierpmádaga fápmojohtui. Dás galgá čilget massingoluid, buncarakkesgoluid ja vejolaš vuogádatdoaibmagoluid transmišuvdnafierpmádagas. Galgá maiddáid čilget Suoma ja Ruota transmišuvdnafierpmádagaid várás dalle go dat lea áigequovdil.
- Galgá čilget mo ohcamuša vejolaš biehttalus hukset odđa fierpmádaga Suomas váikkuhivččii prošehtii.

Bargovuohki:

Čielggademiid galgá dahkat ovttas Statnettain, Fingridiin ja RKSU-vásttolaččain Varanger Kraft Nett, ja daid vuodđun galget leat ee. barggut Nordisk Nettutviklingsplanain, NUP 2019:in, regionála fápmovuogádatplánain 2018 ja Suoma davimus Sámi odđa regionála areálaplánain.

2. Proseassa ja vuohki

2. kapihtal guorahallá maid galgá čielggadit doaibmabiju oktavuodas. Dáid galgá atnit váikkuhusčielggadeami vuodđun:

- Doaibmabiju sihke positiivvalaš ja negatiivvalaš váikkuhusaid galgá čalmmustahttit áigequovdilis fáttáin.

- Doaibmabiju buot beliid váikkuhusat, dása gullet ieš bieggafápmorusttet, fierpmádatlaktin, beassan- ja siskkáldasgeainnut, bisánansajit, visttit, gaskarájut ja vejolaš káijat, galget fátmastuvvot fáttáid čielggadeapmái mat leat mearriduvvon dán prográmmas. Plánamuddemiid, geinnodatmuddemiid ja/dahje eará váidudeaddji doaibmabijuid galgá árvvoštallat.
- Juohke fáddá mii lea máinnašuvvon 3. kapihttalis, galgá čielggadit sierra. Fáttáid gaskasaš váikkuhusaid berre čilge go lea relevánta. Galgá nu bures go vejolaš garvit váikkuhusaid duppalregistreremiid. NVE gáibida gelbbolaš fágabirrasiid čadahit čielggademiid.
- Doaibmaálggaheaddji galgá váldit oktavuoda regionála eiseválddiiguin ja guoskevaš gielddaiguin čielggadanbarggus. NVE eaktuda ahte doaibmaálggaheaddji ásaha ovttrasáđđejoavkku. Joavkkus galget leat áirasat gielddain, guoskevaš eanaeiggádiin/vuoigatvuodalaččain ja báikkálaš norgga ja sámi organisašuvnnain/berošteaddjijoavkkuin, dása gullet báikkálaš ja regionála ealáhusaid áirasat. NVE ávžžuha doaibmaálggaheaddji lágidit golbma ovttrasáđđečoahkkimiid čielggadanproseassas ovdal váikkuhusčielggadeapmi ja ohcamuš sáddejuvvo NVE:i.

Go lea sáhka gulahallamis suoma eiseválddiiguin ja eará guoskevaš berošteddjiiguin, de čujuhuvvo «Ráđjarasttildeaddji váikkuhusat»-fáddái vuollelis.

- NVE ávžžuha čielggadanbarggus geavahit standárdametodihka, dása gullet Birasdirektoráhta giehtagirjjit ja NVE bagadusat, go dat livččii ulbmillaš. Váikkuhusčielggadeami vuolggasadjji galgá leat dálá máhtus ja dan dárbbalaš ođasmahttimis.
- Galgá oanehaččat čilget diehtovuoduid ja metodaidda mat leat geavahuvvon árvvoštallat bieggafápmorusttega váikkuhusaid. Eahpesihkarvuoda mii lea čadnon diehtovuodui, galgá ságaškuššat.
- Galgá čadahit gieddedidošteami, jos luondubirrasa eai leat iskan ođđasat áiggis. Gieddedidošteami berre leat doarvái viiddis vai sáhtta deavdit čielggadanprográmma gáibadusaid. Gieddeidjadeami dárbbu galgá árvvoštallat plánaguovllu sturrodaga ja luondduhámiid ja rukseslistošlájaid potenciála gávdnosiid vuodul, dása gullet lottit. Árvvoštallama galgá vuodustit. Gieddedidošteami áigemuttu, gieddedidošteami ruvttu ja čielggadeaddji fágalaš duogáža galgá almmuhit.
- Luonddušláddjivuoda ovda- ja mañjeiskosiid dárbbu galgá árvvoštallat. Dutkanbohtosiid ja áshuvvon bieggafápmorusttegiid vásáhusaid sisriikkas ja olgoriikkas galgá háhkat árvvoštallamii.
- Sámedikki njuolggadusat árvvoštallat sámi beliid go meahcásteapmi rievda Finnmárkkus galget leat čielggademiid vuodđun sihke boazodoalu ja sámi meahcásteami hárrái.

3. Doaibmabiju váikkuhusat birrasii ja servodahkii

Visuála váikkuhusat

Eanadat

- Eanadaga ja eanadatárvvuid plánaguovllus ja lagaš guovlluin galgá čilget, ja doaibmabiju váikkuhusat eanadatárvvuide galgá árvvoštallat.
- Doaibmabiju visuála váikkuhusaid lagaš eanadahkii galgá čilget ja árvvoštallat.

- Bieggafápmorusttega oktan fápmolinnjáiguin ja eará infrastruktuurain galgá visualiseret representatiiva sajiin: omd. čoahkkebáikkiin ja árvvolaš kulturmuittuin/kulturbirrasiin maidda doaibmabidju čuohcá. Govvensajit ja guđe guvlui govvida galget oidnot bajilgovvakárttas.

Doaibmaálggaheaddji galgá árvvoštallat govvensadjeevttohusaid gulaskuddancealkámušain ovttas fágačielggadeddjiin ja guoskevaš gielddaiguin. Dasa lassin galgá rusttegiid visualiseret dáin báikkiin:

- Gussanjárggas
 - Rásttigáissás
 - E6:žis gokko fápmolinnjá manná rastá
 - Ohcejogas
- Galgá ráhkadit teorehtalaš oinnolašvuodakárta mii čájeha bieggafápmorusttega oinnolašvuoda gitta 20 kilomehtera eret plánaguovllus.
 - Visuála váikkuhusaid mat gusket bieggaturbiinnaid čuovgamerkemiidda, galgá oanehaččat árvvoštallat.

Bargovuohki:

Váikkuhusaid eanadahkii galgá čielggadit odđa bagadusa «Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk» (2015) vuodul. Bagadus lea NVE neahttasiiddus (www.nve.no).

Govvarealisttalaš visualiseremiid ja 3D-modeallaid vehkiin mat addet representatiiva gova bieggafápmorusttegis oktan relevánta fápmolinnjáiguin ja eará infrastruktuurain, galget doaibmabiju visuála váikkuhusat čalmmustahttojuvvot lahka (gitta 2–3 km duohken) ja guhkelaččas (gitta 3–10 km duohkái). Govaid galgá fágačielggadeaddji välljet ovttas guoskevaš gielddaiguin, dása gullá Ohcejoga gieldda Suomas.

Kulturmuittut ja kulturbiras

- Doaibmaálggaheaddji galgá váldit oktavuoda fylkkagielddain ja Sámedikkiin árvvoštallat sáhtttá go gávdnat automáhtalaččat ráfáidahtton kulturmuittuid.
- Dovddus automáhtalaččat ráfáidahtton, mearrádusráfáidahtton ja odđasat áiggi kulturmuittuid/kulturbirrasa plánaguovllus ja lagaš guovlluin galgá čilget ja čájehit kárttas. Kulturmuittuid ja kulturbirrasiid árvvu galgá árvvoštallat ja galgá ráhkadit árvokárta.
- Kulturmuittuid ja kulturbirrasa doaibmabiju njuolgga ja visuála váikkuhusaid galgá čilget ja čielggadit.
- Galgá oanehaččat čilget mo váikkuhusaid kulturmuittuide sáhtttá eastadit plánamuddemiiguin.
- Sámi eamioskku ja árbevieruid guovllu birra galgá čielggadit, ja galgá čielggadit mo doaibmabidju sáhtttá váikkuhit vuoinjalaš kulturmuittuide, dása gullet bassi báikkit plánaguovllus ja lagaš guovlluin, gč. kulturmuittolága § 4, f-bustáva.

Bargovuohki:

Relevánta duodaštusaid galgá geahčadit, ja kulturmuittoeiseválddiiguin galgá váldit oktavuoda. Doaibmaálggaheaddji galgá váldit oktavuoda fylkkagielddain ja Sámedikkiin árvvoštallat sáhtttá go gávdnat automáhtalaččat ráfáidahtton kulturmuittuid bieggafámu ja kulturmuittogorahallamiid odđa

rutiinnaid vuodul mat fápmuibohte 1.12.2014. Guovlluid gos lea unnán jáhkehahti gávdnat dákkáriid, ii dárbbáš guorahallat. Guovlluid gos árvoštallet oalle jáhkehahti gávdnat gávdnosiid, galgá guorahallat maŋŋá go lea addon konsešuvdnamearrádus. Guovlluid gos árvoštallet leat hui jáhkehahti gávdnat gávdnosiid, galgá guorahallat oktanaga doaibmabiju váikkusčielggademiin, nappo ovdalgo NVE dahká mearrádusa. Guorahallamiid mat mielddisbuktet luondduuohtademiid, galget dušše fylkkagiela, Sámediggi, NIKU, arkeologalaš museat ja mearrajohtolamuseat dahkat iežaset ovddasvástádussurggiid siskkobealde. Riikkaantikvára *Rettleiar: Kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiingar* (2003), NVE bagadus 3/2008 *Visuell innvirkning på kulturminner og kulturmiljø* ja diehtovuoduid Askeladden ja SEFRAK-registara sáhtta geavahit čielggadanbarggus. Go ráhkada árvokárttaid, de čujuhuvvo Stáhta geaidnodoaimmahaga *Håndbok V712*.

Galgá dahkat gáldoguorahallamiid ja jearahallamiid háhkan dihtii dieđuid oskku ja árbevieruid birra guovllus ja guovllu birra.

«Kulturmuittut ja kulturbiras»-fáttá čielggadeami galgá geahččat oktilaččat čielggadangáibádusaiguin fáttáin «Boazodoallu» ja «Sámi meahcásteapmi».

Olgodaddan ja johtolat

- Galgá čilget olgodaddanguovlluid maidda doaibmabidju čuoheá.
- Dehálaš bivdo- ja guolástanguovllut ja eará olgodaddanguovlluid maidda rusttet čuoheá, galgá čilget teavsttas ja čájehit kárttas.
- Galgá čielggadit man láhkai doaibmabidju čuoheá plánaguovllu ja lagaš guovlluid olgodaddamii visuála váikkusaid, rieja, suoivanastima ja jieknabákkumiid jna. bokte.
- Molssaevttolaš olgodaddanguovlluid vástideaddji aktivitehtavejolašvuodaiguin galgá oanehaččat čilget.

Bargovuohki:

Dieđut guovllu dálá geavaheami birra ja vejolaš olgodaddanguovlluid birra galgá viežžat báikkálaš eiseválddiin ja relevánta berošteaddjiorganisašuvnnain. Birasdirektoráhta bagadusa M98-2013 *Kartlegging og verdsetting av friluftsområder* sáhtta geavahit čielggadeamis. Dehálaš guovllut galget oidnot kárttas.

Luonddušládđjivohta

Luondduhámit ja šaddogardi

- Galgá ráhkadit bajilgova árvvolaš ja dihto luondduhámiin, vuoruhuvvon šlájain ja áitatvuloš ja fargga áitatvuloš šlájain maidda doaibmabidju sáhtta čuohecat, gč. Birasdirektoráhta giehtagirjji nr. 13, luonddušládđjivođalága § 52 dihto luondduhámiid birra ja § 23 vuoruhuvvon šlájaid birra, Norgga šlájaid rukseslisttu (2015) ja Norgga luondduhámiid rukseslisttu (2018).
- Áitatvuloš ja fargga áitatvuloš šlájaid vejolaš gávdnosiid galgá čielggadit, gč. Norgga šlájaid rukseslisttu (2015).
- Galgá guorahallat mo doaibmabidju sáhtta čuohecat luondduhámiide ja šlájaid, gč. dán fáttá vuosttaš kuvlačuoggá.

Bargovuohki:

Árvvoštallamiid vuodđun galget leat dálá duodašusat ja gulahallan báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja organisašuvnnaiguin/resursaolbmiguin. Galgá čadahit gieddediđosteami, gč. 7.

kuvlačuoggá 2. kapihttalis *Proseassa ja vuohki*. Árvvolaš ja dihtolágan luondduhámiid, vuoruhuvvon šlájaid, ja áitatvuloš ja fargga áitatvuloš šlájaid vejolaš gávdnosat maidda rusttet sáhtttá sakka čuoheat, galgá merket kártii / čilget. Hearkkes dieđuid galgá merket «unntatt offentlighet» ja sáddet NVE:i sierra dokumeantan. Rukseslistta luondduhámiid árvvoštallamiid galgá dahkat Sammenhengen mellom rødlista for naturtyper og Miljødirektoratets håndbok 13-raportta vuodul (Miljøfaglig Utredning 2012).

Lottit

- Galgá ráhkadit bajilgova lottiin maidda doaibmabidju sáhtttá sakka čuoheat, ja fokus galgá áitatvuloš ja fargga áitatvuloš šlájaid, gč. Norgga šlájaid rukseslisttu (2015), vuoruhuvvon šlájaid gč. luonddušláddjivuodálaga § 23, ovddasvástádusšlájat ja bivddehahti šlájat.
- Áitatvuloš ja fargga áitatvuloš šlájaid vejolaš gávdnosiid galgá čielggadit, gč. Norgga šlájaid rukseslisttu (2015).
- Galgá čielggadit man láhkai doaibmabidju sáhtttá čuoheat loddešlájaid, gč. dán fáttá vuosttaš kuvlačuoggá listema. Dás galgá árvvoštallat guovllu árvvu bárbmobáikin, kollišuvnnaid, elektrokušuvnnaid ja gáržžiduvvon/hedjonan ekologalaš funkšuvdnaguovllu.

Bargovuohki:

Árvvoštallamiid vuodđun galget leat dálá duodaštusat ja gulahallan báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja organisašuvnnaiguin/resursaolbmuiguin. Galgá čadahit gieddediđosteami, gč. 7. kuvlačuoggá 2. kapihttalis *Proseassa ja vuohki*. Lottiid kártemiid galgá dahkat heivvolaš áiggis jagis bessenáiggiid ja vejolaš bárbmoáigodaga dáfus. Rukseslistošlájaid, vuoruhuvvon šlájaid ja ovddasvástádusšlájaid bessensajiid ja johtingeainnuid dálá registreremiid ja gávdnosiid galgá merket kártii / čilget. Hearkkes dieđuid galgá merket «unntatt offentlighet» ja sáddet NVE:i sierra dokumeantan.

Eará eallišlájat

- Galgá dahkat bajilgova elliin maidda doaibmabidju sáhtttá sakka čuoheat.
- Galgá árvvoštallat sáhttet go dehálaš ekologalaš funkšuvdnaguovllut, kritihkalaš áitatvuloš, garrasit áitatvuloš ja hearkkes šlájat váikkuhuvvot doaibmabidjoguovllus dahje dan lahka, gč. Norgga šlájaid rukseslisttu (2015).

Bargovuohki:

Árvvoštallamiid vuodđun galget leat dálá duodaštusat ja gulahallan báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja organisašuvnnaiguin/resursaolbmuiguin. Galgá čadahit gieddediđosteami, gč. 7. kuvlačuoggá 2. kapihttalis *Proseassa ja vuohki*. Ruoigoelliid johtalangeainnuid ja kritihkalaččat áitatvuloš, garrasit áitatvuloš ja hearkkes šlájaid dálá registreremiid galgá merket kártii / čilget. Hearkkes dieđuid galgá merket «unntatt offentlighet» ja sáddet NVE:i sierra dokumeantan.

Oktilaš deaddu, gč. luonddušláddjivuodálaga § 10

- Galgá árvvoštallat sáhttet go dálá dahje plánejuvvon sisabahkkemat lundui váikkuhit seamma šlájaid/luondduhámiid hálddašanulbmiliidda maidda bieggafápmorusttet sáhtttá čuoheat.
- Galgá árvvoštallat sáhtttá go dáid šlájaid/luondduhámiid dilli ja nalleovdáneapmi sakka váikkuhuvvot.

Bargovuohki:

Čielggademiid vuodđun galget leat dovddus ja almmus dieđut eará plánaid birra (gč. oktavuoda eará plánaide, čielggadanprográmma 1. kapihtal) ja čielggaduvvon váikkuhusaid birra luonddušláddjivuhtii.

Árvvoštallamis galgá deattuhit doaibmabiju váikkuhusaid árvvolaš luondduhámiid vejolaš gávdnosiidda, gč. Birasdirektoráhta Håndbok 13, Norgga rukseslisttu luondduhámit (2018), dihto luondduhámiid luonddušláddjivuodálágas § 52 ja ekovuogádagaid mat leat Norgga rukseslisttu šlájaid (2015) ja vuoruhuvvon šlájaid luonddušláddjivuodálágas § 23 áitatvuloš šlájaid dehálaš ekologalaš funkšuvdnaguovllut.

Oktilis ávdin luondduguovllut

- Doaibmabiju vejolaš geahpedeapmi stuorra oktilis ávdin luondduguovlluin galgá čielggadit. Dákkár oktilaš luondduguovlluid vejolaš massima galgá almmuhit proseantan guoskevaš gielddaide, fylkii ja riikkadásis. Ferte konkrehta árvvoštallat vejolaš váikkuhusaid dákkár guovlluide. Dán árvvoštallama galgá maiddái geahččat olgodaddama ja boazodoalu olis.

Nuoskkideapmi

Riedja

- Galgá árvvoštallat mo bieggafápmorusttega riedja sáhtta váikkuhit ollesjagi- ja astoáiggeásodagaide ja olgodaddamii.
- Galgá dahkat bieggafápmorusttega várás riedjaguovlokárta mas čájehuvvo riedjalávdamiid miehtebiekkas buot hálttiin. Čoahkkebáikkitt main meroštallan riedjadássi lea eanet go $L_{den} = 40$ dB, galget oidnot kárttas.
- Fápmolinnjáid ja transformáhtorstašuvnnaid rieja iešgudet dálkkiin galgá čilget.

Suoivanastin

- Galgá čielggadit man muddui bieggaturbiinnaid suoivanastin sáhtta čuohecat čoahkkebáikkiide ja olgodaddamii.
- Galgá ráhkadit kártta mii čájeha duohta suoivanastindeattu guoskevaš ollesjagi- ja astoáiggeásodagaide. Áigemuttuid ja bisttu galgá almmuhit.

Bargovuohki:

Čielggademiid vuodđun galget leat NVE bagadus *Skyggekast fra vindkraftverk, Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442) ja Birasdirektoráhta ráhkadan *Veileder til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (M-128). Galgá čilget metodihka geavaheami meroštallat riedjalávdama ja suoivanastima.

Juhkančáhcei

- Doaibmabiju váikkuhusaid dovddus ja plánejuvvon juhkančáhce- ja liigejuhkančáhcegálduide galgá čielggadit. Váikkuhusaid sihke huksen- ja doaibmaáigodagas galgá čielggadit. Juhkančázi akuhtta nuoskkideami vára ja čáhcegolgama vára áiggi badjel galgá árvvoštallat.
- Juhkančáhcegálduid njuoskkadatguovlluid maidda doaibmabidju sáhtta čuohecat, galgá almmuhit ja merket kártii.

Bargovuohki:

Biepmobearráigeahčuinn ja báikkálaš čáhcerusttegiid eaiggádiiguin / vásttolaš doaimmaheddjiiguin galgá váldit oktavuoda duodaštit juhkančáhcegálduid maidda doaibmabidju sáhtttá čuohecat, ja árvvoštallat váikkuhusaid ja váidudeaddji doaibmabijuid juhkančázi várás.

Eará nuoskkideapmi

- Bieggafápmorusttega ja fápmolinnjáid nuoskkidangálduid huksen- ja doaibmaáigodagas, dása gullet oljohivvodat bieggaturbiinnain ja oljju/boaldámuša vurken huksenbarggu oktavuodas, galgá čilget, ja nuoskkidanriskka galgá árvvoštallat. Transformáhtorstašuvnnaid várás galgá oljohivvodat čilgejuvvot.
- Vurdojuvvon doapparbuvtadeapmi huksen- ja doaibmaáigodagas ja plánejuvvon doappardeponiija galgá čilget.
- Vuorddekahtes dáhpáhusaid ja bárttiid jáhkehahttivuoda galgá árvvoštallat. Vejolaš dáhpáhusaid váikkuhusat ja doaibmabijut mat galget geahpedit dáid, galgá čilget.

Sihkkarvuohka ja gearggusvuohka

- Galgá árvvoštallat sáhttet go rusttegat, dahje rusttegiid vahágat, dagahit sihkkarvuodariskka servodahkii dahje birrasii. Jieknjuma ja jieknjabáikunriskka jáhkehahttivuoda galgá árvvoštallat. Jos jieknjuma árvvoštallat jáhkehahttin, de galgá čilget relevánta doaibmabijuid mat sáhttet geahpedit jieknjuma, ja sañadanvuogádagaidda ja sihkkarvuodadoaibmabijuid goluid galgá almmuhit.
- Rusttegiid sturrodaga ja sajusteami boahhtevaš ekstremadálkkiid hárrái galgá čilget ja árvvoštallat. Jieknjuma, bieggadiliid, rihto- ja uđasvára relevánta gaskkain galgá čielggadit.

Elektromagnehtalaš guovlu

- Visttiid, mat gaskamearálaš jahkásaš elrávdnjenoađuhemiin sáhttet eksponerejuvvot magnehtagieddái mii lea badjel 0,4 mikrotlesla, galgá kártet. Vistetippaid, visttiid logu ja magnehtagieddegivrodaga galgá čilget. Meroštallamat galget fátmastit vejolaš dálá linnjáid mat leat paralleallat plánejuvvon linnjáide, ja rievdadusaid dálá dilis galgá čilget.
- Galgá čoahkkáigeassit dálá máhtu fápmojodđasiid ja dearvvašvuoda birra. Galgá váldit vuolggasaji fápmojodđasiid ja magnehtagiitti hálddašanstrategiijain, St.prp. nr. 66 (2005-2006) vuodul ja Suonjardansuodjalusa ávžžuhusain dáppe: www.nrpa.no.
- Jos visttit (ásodagat, skuvllat dahje mánáidgárddit) eksponerejuvvojit magnehtagieddái mii lea eanet go 0,4 mikrotlesla, de galgá vejolaš doaibmabijuid mat sáhttet geahpedit gieddedási, čilget ja árvvoštallat.

Ealáhus- ja servodatberoštumit

Árvoháhkkan

- Galgá čállojuvvot mo doaibmabidju sáhtttá váikkuhit guoskevaš gielddaid ekonomiijai, dása gullet barggaheapmi ja árvoháhkkan báikkálaččat ja regionálalaččat. Dán galgá čilget sihke huksen- ja doaibmaáigodaga várás.

Bargovuohki:

Báikkálaš/regionála eiseválddiiguin ja báikkálaš/regionála ealáhusaiguin galgá váldit oktavuoda čohkket relevánta dieđuid. Berre viežžat vásáhusaid norgga bieggafápmorusttegiin mat leat jo doaimmas.

Mátkealáhus ja turisma

- Guovllu mátkealáhusa galgá oanehaččat čilget, ja doaibmabiju vejolaš váikkuhusaid mátkealáhussii ja turismii galgá árvvoštallat.

Bargovuohki:

Čielggademiid vuoddun berrejit leat dieđut maid lea háhkan báikkálaš eiseválddiin, mátkealáhusas ja eará relevánta diehtogálduin. Berre háhkat vásáhusaid eará guovlluin Norggas ja vejolaččat maiddái eará riikkain. Dutkanbohtosiid ja vásáhusaid bieggafápmorusttegiin mat leat doaimmas sisrikkas ja olgoriikkas, berre háhkat vai sáhtta čalmmustahttit váikkuhusaid mátkealáhussii ja turismii.

Eanadoallu

- Galgá oanehaččat árvvoštallat doaibmabiju vejolaš váikkuhusaid eana- ja vuovdedollui.

Bargovuohki:

Báikkálaš ja regionála eanadoalloeiseválddiiguin berre váldit oktavuoda háhkat dieđuid eanadoalloulbmiliid dálá ja plánejuvvon areálageavaheami birra.

Áibmojohtolat (siviila ja militeara) ja gulahallanvuogádagat

- Galgá árvvoštallat sáhtta go doaibmabidju váikkuhit lagaš čoaikkebáikkiid TV- ja rádiosignálaide.
- Galgá čilget mo doaibmabidju váikkuha áibmojohtolaga lagaš rádárusttegiidda, navigašuvdnarusttegiidda ja gulahallanrusttegiidda.
- Doaibmabiju vejolaš váikkuhusaid lagaš girdinšiljuid olggos- ja sisagirdinprosedyraide galgá oanehaččat čilget.
- Galgá árvvoštallat dagahit go bieggafápmorusttet ja dasa gulli fápmolinnját eanet hehttehusaid áibmojohtolahiid, erenoamážit vuollegisgirdi giriide ja helikopteriidda.

Bargovuohki:

Forsvarsbyggiin ja Avinor AS:in girdisihkkarastinossodaga bokte galgá váldit oktavuoda árvvoštallat doaibmabiju. Vuollegisgirdi giriid ja helikopteriid relevánta operatevrraiguin berre maiddái váldit oktavuoda. Norkring AS:in ja NTV:in galgá váldit oktavuoda háhkat dieđuid vejolaš váikkuhusaid birra rádio- ja TV-signálaide vuostáiváldindiliide.

Boazodoallu

- Orohaga areálageavaheami galgá čilget, ja orohaga doaibmabidjoguovllu geavaheami galgá erenoamážit čilget. Areálageavaheami čilgehusa galgá ee. viežžat relevánta orohagaid ođasmahtton areálageavahankárttain.
- Njuolggas ja eahpenjuolggas váikkuhusaid plánejuvvon bieggamillorusttegis oktan gullelaš infrastruktuurain (fápmolinnját, geainnut, transformáhtorstašuvdna/bálvalusvisttit, bisánanbáikkid jna.) galgá čilget ja árvvoštallat. Dieđihuvvon fápmolinnjágainnodagaid lassii galgá čielggadit man muddui lei vejolaš muddet/rievdadit geinnodagaid Suoma guvlui vai vejolaš váikkuhusaid boazodollui sáhtta geahpedit.
- Dálá máhtu bieggafápmorusttegiid/fápmolinnjáid ja bohccuid birra galgá oanehaččat čoaikkáigeassit.
- Galgá árvvoštallat mo bieggafápmorusttet huksen- ja doaibmaáigodagas sáhtta váikkuhit boazodoalu guovlogeavaheapmái cakkiiid, garvimiid ja doaimmalaš hehttehusaid bokte.

- Plánejuvvon bieggafápmorusttega vejolaš váikkuhusaid galgá geahččat oktílaččat čadahuvvon, mearriduvvon dahje dohkkehuvvon plánaiguin relevánta orohaga(id) siskkobealde. Jos orohagas leat guohtoneatnamat ohccojuvvon bieggafápmorusttega váikkuhusguovllu olggobealde, de galgá maiddái oppalaš váikkuhusaid dáidda guohtumiidda čilget.
- Boazodoalu oppalaš váikkuhusaid čilgehusa galgá dievasmahttit sisabahkankárttain. Kárta galgá čájehit dálá doaibmabijuid ja plánaid relevánta orohagas. Kárta galgá ráhkadit odasmahtton, dovddus ja almmus dieđuid vuodul eará plánaid birra.

Bargovuohki:

Čielggadeami vuodđun galget leat dálá dieđut guohton-, guottet-, bálanguovlluid, johtolagaid, liigeguovlluid, geavahanviidodaga jna. ja dálá dieđut bieggafápmorusttegiid/fápmolinnjaid ja boazodoalu birra, mat leat dievasmahtton didoštemiiguin. Guoskevaš orohagaiguin/siiddaiguin (BDO 13, BDO 14A, 9 ja 17), Fylkkamánniin ja Sámedikkiin galgá gulahallat. NVE rávve ásahtit ovttasbarggu boazodoaluin, ja guoskevaš orohagaid galgá bovdet searvat didošteapmái.

Doaibmaálggaheaddji dat galgá máksit váikkuhusčielggadeami goluid, gč. váikkuhusčielggadeami láhkaásahusa § 4 goalmát lađđasa. NVE oaivvilda dehálažžan ahte boazodoallit váikkuhit čielggadanbargui. NVE eaktuda ahte doaibmaálggaheaddji addá boazodolliide vejolašvuoda searvat čielggadanbarguide go gokčá sin dárbbaslaš goluid.

«Boazodoallu»-fáttá čielggadeami galgá geahččat oktílaččat čielggadangáibádusaiguin fáttáin «Sámi meahcásteapmi» ja «Kulturmuittut ja kulturbiras».

Sámi meahcásteapmi

- Doaibmabiju váikkuhusaid sámi meahcásteapmái plánaguovllus ja dan lahkosis galgá čielggadit, dása gullet guovllu historjjálaš geavaheapmi, ja doaimma mearkkašumi kulturguoddin galgá čilget.

Bargovuohki:

Čielggadeami vuodđun berrejit leat dieđut maid lea háhkan báikkálaš, regionála ja guovddáš eiseválddiin, organisašuvnnain ja ealáhusain. Dálá dieđuid ja duodaštusaid meahcásteami birra, maiddái meahcásteami birra guovllus, galgá geahčadit ja ollistit ságastallamiiguin/jerahallamiiguin guoskevaš sámi meahcásteddiiguin ja eará relevánta gálđuiguin. Máhtu galgá ee. háhkat gálđuin mat leat representatiivvat sámi beroštumiide guovllus.

Váikkuhusaid árvvoštallamiid galgá buohtastahttit árvvoštallamiiguin mat dahkkojit fáttáin «boazodoallu», «kulturmuittut ja kulturbiras», «eanadoallu», «eanadat» ja «olgodaddan ja johtolat».

Eará eanageavaheapmi

- Doaibmabiju vejolaš váikkuhusaid eará areálageavahanberoštumiide, ee. minerálaroggamiidda, galgá čilget. Plánaguovllu eanet resursageologalaš guorahallama vejolaš dárbbu galgá árvvoštallat čielggadeami oassin.
- Areálageavaheami rievdadusaid, dása gullá areálaid čatnan, galgá čilget. Vejolaš váikkuhusaid dálá ja plánejuvvon doaibmabijuin nugo ásodat-, barta ja industriijaguovlluin ja sullasaččain galgá árvvoštallat. Vejolaš geinnodatmuddemiid/váidudeaddji doaibmabijuid galgá árvvoštallat vai garvá negatiivvalaš váikkuhusaid vejolaš plánaide.
- Dálá ja plánejuvvon čoahkkebáikkiid fápmolinnjaid lahka galgá kártet go leat 100 mehtera eret guovddášjohtasiid. Galgá earuhit ássanviesuid, skuvllaid/mánáidgárddiid, astoáiggeásodagaid ja eará visttiid, ja gaska guovddášjohtasii galgá almmuhit.

Bargovuohki:

Čielggadeami areálageavaheami galgá geahččat oktilaččat eará čielggadangáibádusaiguin nugo «ealáhus- ja servodatberoštumit», «eanadat ja visualiseren», «olgodaddan», «luonddušláddjivuodáláhka» ja «kulturmuittut ja kulturbiras» birra.

Relevánta eiseválddiiguin galgá váldit oktavuoda háhkat dálá duodaštusaid dálá areálageavaheami ja plánejuvvon areálageavaheami birra.

Rádjarastildeaddji váikkuhusat

- Dalle go bieggafápmorusttet oktan gullelaš fápmolinnjáiguin sáhtta váikkuhit Supmii ja/dahje suoma beroštumiide, de galgá relevánta čielggademiid dahkat maiddá suoma beale rájá. Doaibmaálgaheaddji galgá konkrehta árvvoštallat maidda fágafáttáide dát guoská čielggadeamis.

Bargovuohki:

Árvvoštallamiid vuodđun galget leat dieđut maid lea háhkan báikkálaš, regionála ja guovddáš eiseválddiin Suomas, organisašuvnnain ja ealáhusain.

Čujuhuvvo muđui «Proseassa ja vuohki»-fáttá njealját kuvlačuoggái. NVE eaktuda ahte čadahuvvo vástideaddji proseassa Ohcejoga gieldda, suoma eiseválddiid, Suoma Sámedikki ja eará berošteddjiid hárrái.

4. Čielggadanbohtosiid gaskkusteapmi

Váikkuhusčielggadeami galgá bidjat konsešuvdnaohcamuša mielddusin ja sáddet NVE:i digitálalaččat. Ohcamuša ja čielggademiid galgá dahkat olámuddui digitálalaččat ja jorgaluvvot davvisámegillii ja suomagillii. Doaibmaálgaheaddji galgá sáddet logi bábergáhppálaga NVE:i. Dokumeanttat sáddejuvvot gulaskuddamii, ja daid gávdná NVE neahttasiiddus.

Doaibmaálgaheaddji galgá čállit oanehis čoahkkáigeasu váikkuhusčielggadeamis mii lea heivehuvvon almmolaš distribušuvnna várás. NVE ávžžuha ráhkadit álkes gihppaga.

NVE muittuha ahte doaibmaálgaheaddjis lea ovddasvástádus bearráigeahččat ahte registrerejuvvon šlájat biddjojit šládjakárttaide (www.artsobservasjoner.no bokte), ja ahte luondduhámiid vejolaš registreremat oktan gullelaš fáktáárkkain sáddejuvvot Fylkkamánii registrerema várás Naturbase-diehtovuđđui, gč. váikkuhusčielggadeami suoidnemánu 1.b. 2017 láhkaásahusa.

Dearvuodaiguin

Arne Olsen
ossodathoavda

Mathilde Berg
seniorinšenevra

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mielddus: Duogáščálus

